

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 388/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, zastúpeného advokátom Mgr. Jozefom Slíškom, Coboriho 2, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 353/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo ■■■■■ na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 353/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. ■■■■■ p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva trovy konania v sume 325,42 € (slovom trisdvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný uhradiť na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Jozefa Slíšku, Coboriho 2, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 353/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 5. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa a uznesením č. k. II. ÚS 388/2018-16 z 5. septembra 2018 ju prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z.“).

3. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorému funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 bola

vec náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z obsahu ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplynulo, že sťažovateľ podal 21. decembra 2007 Okresnému súdu Trnava žalobu o zaplatenie sumy 43 152,09 € (pôvodne 1 300 000 Sk). V rámci prechodu výkonu súdnictva bola vec prevedená na Okresný súd Piešťany, bola jej pridelená sp. zn. 6 C 353/08 a do podania ústavnej sťažnosti nebola meritórne rozhodnutá.

4.1 Sťažovateľ uvádza, že okresný súd vydal 8. júna 2009 platobný rozkaz, proti ktorému žalovaní podali odpor. Vzhľadom na následnú nečinnosť okresného súdu sťažovateľ podal 30. apríla 2010 prostredníctvom právneho zástupcu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní.

4.2 Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že prvé pojednávanie vo veci sa konalo 9. decembra 2010. Následne sa uskutočnilo celkom 8 pojednávaní a 10. júna 2014 bol vo veci vyhlásený rozsudok (ďalej len „rozsudok z 10. júna 2014“). Sťažovateľ podal proti rozsudku z 10. júna 2014 odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 10 Co 452/2014-332 z 2. decembra 2015 tak, že ho v časti potvrdil a v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4.3 Sťažovateľ pred ústavným súdom poukázal na to, že aj napriek tomu, že predsedníčka okresného súdu listom zo 4. júna 2010 vyhodnotila jeho sťažnosť ako opodstatnenú a prisľúbila, že zabezpečí, aby v napadnutom konaní k ďalším prietahom nedochádzalo, vec nie je do podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončená a nie je nariadený ani termín pojednávania.

4.4 Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, aby prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 324,42 €. Sumu

požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľ odôvodnil tým, že *„právna neistota od roku 2007 do dnešnej doby, t. j. 21 rokov (správne má byť 11 rokov, čo s'ťažovateľ opravil podaním doručeným ústavnému súdu 21. júna 2018, pozn.), v ktorej sa dlhodobo nachádzam, mi spôsobila nielen materiálnu, ale aj nemateriálnu ujmu“*.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Okresný súd na výzvu ústavného súdu z 19. júna 2018 odpovedal prípisom sp. zn. Spr. 425/18 z 2. júla 2018, v ktorom ústavnému súdu predložil chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní a priložil aj predmetný spis.

5.1 Po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie sa okresný súd na základe výzvy ústavného súdu z 2. októbra 2018 vyjadril k nej listom sp. zn. Spr. 661/18 z 22. októbra 2018 a uviedol, že rozsudok z 10. júna 2014, proti ktorému s'ťažovateľ v zamietajúcej časti a časti týkajúcej sa trov konania podal odvolanie, nadobudol právoplatnosť v časti, v ktorej okresný súd žalobe s'ťažovateľa vyhovel (vo výroku I, pozn.), 2. júla 2014. Ďalej okresný súd uviedol, že krajský súd o odvolaní s'ťažovateľa *„rozhodol 2.12.2015 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej týkajúcej sa sumy 26.55,14 € (správne má byť 26 555,14 €, pozn.) a časti príslušenstva potvrdil a vo zvyšku napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a trov konania rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie“*.

5.2 Okresný súd vo svojom vyjadrení zdôraznil, že *„o podstatnej časti predmetu konania už bolo právoplatne rozhodnuté, keďže žaloba sa týkala sumy 43.152,09 eur (pôvodne 1.300.000 Sk) a rozsudok ohľadom sumy 6.638,78 s príslušenstvom nadobudol právoplatnosť dňa 2.7.2014 a ohľadom sumy 26.555,14 eur s príslušenstvom (ktorej zamietnutie bolo potvrdené odvolacím súdom) nadobudol právoplatnosť rozsudok odvolacieho súdu dňa 25.1.2016. Teda doposiaľ súd právoplatne rozhodol o sume 33.193,92 eur zo žalovanej sumy 43.152,09 eur, preto nemožno hovoriť o právnej neistote s'ťažovateľa vo vzťahu k celému žalovanému premetu konania, ale iba k jeho menšej časti.“*. Vzhľadom na uvedené okresný súd považuje požadovanú sumu finančného zadost'učinenia *„za neprimerane vysokú“*.

5.3 Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal aj na tú skutočnosť, že „po vrátení časti veci odvolacím súdom na nové konanie vykonal procesné úkony súvisiace aj so zmenou procesných predpisov od 1.7.2016 a následne vo veci vytýčil v roku 2017 štyri pojednávania, ktoré boli odročované vždy pre ospravedlnenie sa strany, resp. jeho právneho zástupcu“. Okresný súd zároveň uviedol, že spis bol z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti zákonnej sudkyne pridelený výnimkou z 24. apríla 2018 novej zákonnej sudkyňi, JUDr. Petrovičovej, ktorá 4. septembra 2018 vo veci určila termín pojednávania na 30. január 2019.

5.4 V závere svojho vyjadrenia okresný súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci s poukazom na § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.

5.5 Po pridelení ústavnej sťažnosti novému sudcovi spravodajcovi požiadal ústavný súd o aktualizáciu stavu napadnutého konania. Informačná kancelária okresného súdu v mailovej odpovedi z 23. marca 2020 uviedla, že pojednávanie určené na 30. január 2019 bolo odročené na 27. február 2019 a okresný súd na tomto pojednávaní vyhlásil vo veci rozsudok. Ďalej okresný súd informoval, že proti rozsudku sp. zn. 6 C 353/08 z 27. februára 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bolo 1. apríla 2019 podané odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd 4. septembra 2019 rozsudkom č. k. 24 Co 107/2019-471 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). Rozsudok okresného súdu nadobudol vo výroku II právoplatnosť 2. apríla 2019, vo výroku I, III a IV právoplatnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu 28. septembra 2019 a vo výroku I vykonateľnosť 2. októbra 2019.

6. Ústavný súd 25. októbra 2018 zaslal vyjadrenie okresného súdu sp. zn. Spr. 661/18 z 22. októbra 2018 sťažovateľovi, požiadal ho o zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu a o oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Zároveň ústavný súd upozornil sťažovateľa, že ak v stanovenej lehote nedoručí ústavnému súdu svoje stanovisko, ústavný súd bude zastávať názor, že v danej veci súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

7. Vzhľadom na to, že sťažovateľ svoje stanovisko ku konaniu ústneho pojednávania v určenej lehote nedoručil a vzhľadom na súhlas okresného súdu ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene

a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, vyjadrením okresného súdu a obsahom na vec sa vzťahujúceho spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

8. Z obsahu súdneho spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedeného okresným súdom vo veci sťažovateľa ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

Dňa 21. decembra 2007 bol Okresnému súdu Trnava doručený návrh na začatie konania o vrátenie pôžičky v sume 1 300 000 Sk s príslušenstvom, návrhu bola pridelená sp. zn. 24 C 169/07 a zákonnou sudkyňou sa stala JUDr. Michaláčová.

Dňa 1. januára 2008 bol spis z dôvodu prechodu výkonu súdnictva postúpený na okresný súd, konaniu bola pridelená nová sp. zn. 6 C 353/08 a vec bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Šimonovej.

Dňa 1. apríla 2008 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi JUDr. Chrapkovej a následne novému zákonnému sudcovi JUDr. Kekeňákovi.

Dňa 8. októbra 2008 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý sťažovateľ 29. októbra 2008 zaplatil.

Dňa 8. júna 2009 okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému obaja žalovaní podali odpor.

Dňa 20. augusta 2010 zákonný sudca určil termín pojednávania na 9. december 2010.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 9. decembra 2010, bolo odročené na 5. apríl 2011.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 5. apríla 2011, bolo odročené na 2. august 2011.

Dňa 12. mája 2011 okresný súd zaslal fotokópie listín zo spisu stranám sporu a zároveň ich upovedomil o zmene termínu pojednávania na 13. september 2011.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 13. septembra 2011, bolo odročené na neurčito z dôvodu vykonania znaleckého dokazovanie znalcom z odboru grafológia.

Dňa 21. decembra 2011 okresný súd ustanovil znalca.

Dňa 11. januára 2012 bola vec pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Chrapkovej, ktorá 7. februára 2012 preverila, či bola zaplatená záloha na znalecké dokazovanie.

Dňa 10. mája 2012 okresný súd zaslal znalcovi vlastnoručne písaný text žalovaného na posúdenie.

Dňa 17. septembra 2012 bol okresnému súdu doručený vypracovaný znalecký posudok, ktorý následne súd 18. októbra 2012 zaslal stranám sporu na vyjadrenie.

Dňa 6. februára 2013 okresný súd určil termín pojednávania na 26. február 2013.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 26. februára 2013, bolo odročené na 13. jún 2013.

Dňa 14. mája 2013 okresný súd priznal znalcovi znalečné.

Pojednávanie, ktoré sa malo konať 13. júna 2013, bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne zrušené, ktorá následne 2. júla 2013 určila termín pojednávania na 30. júl 2013.

Na základe ospravedlnenia neúčasti žalovaných bolo pojednávanie odročené z 30. júla 2013 na 17. október 2013.

Pojednávanie, ktoré sa malo konať 17. októbra 2013, bolo z dôvodu ospravedlnenia neúčasti žalovaného v 2. rade, resp. vzhľadom na to, že trval na svojej osobnej účasti, odročené na 14. január 2014.

Dňa 14. novembra 2013 okresný súd uznesením č. k. 6 C 353/08-241, ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. januára 2014, pripustil v časti príslušenstva zmenu návrhu.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 14. januára 2014, bolo odročené na 11. marec 2014.

Pojednávanie, ktoré sa malo konať 11. marca 2014, bolo z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu žalovaného v 2. rade z vážnych rodinných dôvodov odročené na 20. máj 2014.

Pojednávanie, ktoré sa malo konať 20. mája 2014, bolo na základe žiadosti žalovaných odročené na 10. jún 2014.

Na pojednávaní konanom 10. júna 2014 okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok, proti ktorému sa sťažovateľ 1. júla 2014 odvolal (proti výroku II, III, IV a V, pozn.).

Dňa 2. júla 2014 nadobudol právoplatnosť rozsudok z 10. júna 2014 v časti, v ktorej okresný súd žalobe sťažovateľa vyhovel (vo výroku I, pozn.).

Dňa 30. júla 2014 okresný súd uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie.

Dňa 8. októbra 2014 bol spis predložený krajskému súdu, ktorý o podanom odvolaní rozhodol 2. decembra 2015 tak, že ho v časti potvrdil a v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 25. januára 2016 nadobudol právoplatnosť rozsudok z 10. júna 2014 v časti, v ktorej okresný súd zamietol žalobu a krajský súd ho potvrdil (čo sa týka sumy 26 555,14 € s príslušenstvom, pozn.).

Dňa 3. februára 2016 bol spis vrátený okresnému súdu a pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. Šimonovej.

Dňa 9. septembra 2016 bol spis pridelený opätovne JUDr. Chrapkovej.

Dňa 14. septembra 2016 okresný súd vyzval žalobcu, aby uplatnil prostriedky procesného útoku a zároveň bol poučený o sudcovskej koncentrácii konania.

Okresný súd postupne nariadil tri termíny pojednávania (7. marec 2017, 16. máj 2017, 20. jún 2017), ale všetky boli odročené z dôvodu ospravedlnenia sa žalovaných, resp. ich právnych zástupcov.

Pojednávanie, ktoré sa konalo 10. októbra 2017, bolo odročené na neurčito s tým, že žalobca sa zaviazal oznámiť súdu, či došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody, prípadne či žiada schváliť zmier alebo berie žalobu späť.

Dňa 14. novembra 2017 žalobca oznámil okresnému súdu, že medzi stranami sporu nedošlo k dohode a požiadal o nariadenie termínu pojednávania, ktorý zákonná sudkyňa 28. decembra 2017 určila na 8. február 2018.

Pojednávanie určené na 8. február 2018 bolo zrušené zo zdravotných dôvodov sudkyne a spis bol následne 24. apríla 2018 z dôvodu jej dlhotrvajúcej práceneschopnosti pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. Petrovičovej, ktorá 4. septembra 2018 určila vo veci termín pojednávania na 30. január 2019.

Pojednávanie určené na 30. január 2019 bolo odročené na 27. február 2019, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok. Proti tomuto rozsudku bolo podané odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol 4. septembra 2019. Napadnuté konanie je tak právoplatne skončené.

IV.

Právomoc ústavného súdu a východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 353/08.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súde) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Povinnosť súdu konať bez prietahov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (podľa § 6 mal súd v konaní postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná; § 100 ods. 1 súdu prikazoval, že len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá). Podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je táto povinnosť súdu *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza

zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

V.

Záverý ústavného súdu týkajúce sa otázky porušenia práv sťažovateľa

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

18. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že ide o vec, ktorá z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Z hľadiska skutkovej zložitosti veci ústavný súd prihliadol na tú skutočnosť, že v predmetnom konaní bolo vykonané znalecké dokazovanie, čo mohlo čiastočne prispieť k predĺženiu konania.

19. Pri hodnotení priebehu napadnutého konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sa sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Okresný súd vo svojom vyjadrení taktiež nepoukázal na to, že by neprimeraná dĺžka napadnutého konania bola vyvolaná správaním sťažovateľa.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, vychádzal pritom zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy

v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20.1 Ústavný súd sa podrobne oboznámil s celým priebehom napadnutého konania a zistil, že sa pred okresným súdom začalo 21. decembra 2007 podaním návrhu sťažovateľa. Dňa 10. júna 2014 okresný súd vo veci meritórne rozhodol, ale sťažovateľ napadol časť rozsudku odvolaním. Rozsudok z 10. júna 2014 v časti nenapadnutej odvolaním nadobudol právoplatnosť 2. júla 2014. Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol 2. decembra 2015 tak, že ho v časti potvrdil (v tejto časti nadobudol právoplatnosť 25. januára 2016) a v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd následne znova rozhodol rozsudkom z 27. februára 2019, ktorý bol taktiež napadnutý odvolaním. Krajský súd opätovne rozhodol 4. septembra 2019, pričom rozsudok okresného súdu nadobudol vo výroku II právoplatnosť 2. apríla 2019, vo výroku I, III a IV nadobudol právoplatnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu 28. septembra 2019 a vo výroku I vykonateľnosť 2. októbra 2019. Napadnuté konanie je v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené. Na vrub okresnému súdu nemožno pričítať obdobie 16 mesiacov (od 8. októbra 2014 do 3. februára 2016), resp. 7 mesiacov (od 27. februára 2019 do 4. septembra 2019), keď bol spis z dôvodu podaného odvolania na krajskom súde. Z celkovej dĺžky napadnutého konania, ktoré pred okresným súdom trvalo 9 rokov a 11 mesiacov (ak neprihliadame na obdobia, keď vo veci rozhodoval krajský súd, pozn.), je však zrejmé, že okresný súd v ňom nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal.

20.2 Ústavný súd vychádzal z prehľadu procesných úkonov (pozri bod 8 nálezu) a dospel k záveru, že v priebehu napadnutého konania možno identifikovať nečinnosť okresného súdu najmä v počiatočnom štádiu konania, keď okresný súd vydal platobný rozkaz až po roku a pol od podania návrhu sťažovateľom. Ďalšie obdobie nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti možno identifikovať v súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním. Okresný súd na pojednávaní, ktoré sa konalo 13. septembra 2011, rozhodol o vykonaní znaleckého dokazovania, ale až 21. decembra 2011 ustanovil znalca a až 10. mája 2012 mu zaslal text na posúdenie. Znalec doručil vypracovaný znalecký posudok

17. septembra 2012, celkovo teda znalecké dokazovanie prebiehalo jeden rok. Nasledujúce pojednávanie okresný súd uskutočnil až 26. februára 2013, teda o ďalších 5 mesiacov.

20.3 Ďalšie obdobia nečinnosti ústavný súd identifikoval v období po vrátení veci z krajského súdu, keď okresný súd v priebehu 7 mesiacov (od 3. februára 2016 do 14. septembra 2016), resp. v priebehu roku 2018, keď došlo k absolútnej nečinnosti okresného súdu, nevykonal žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

20.4 Ústavný súd zdôrazňuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je v okolnostiach danej veci neakceptovateľné, aby súdne konanie trvalo od podania návrhu do právoplatnosti rozhodnutia vo veci 11 rokov a 9 mesiacov. Ústava vo svojom siedmom oddiele druhej hlavy v rámci úpravy práva na súdnu ochranu pripisuje osobitný význam tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, ktoré by mohlo ohroziť právo na súdnu ochranu vo svojej podstate, a tým ohroziť aj dôveryhodnosť justície. Ústava takto zaviazala predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti na prijatie príslušných opatrení umožňujúcich prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prietáhov, a tým aj vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, IV. ÚS 26/02).

20.5 Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná. Je zrejmé, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

21. Vychádzajúc z argumentácie uvedenej v bode 18 až 20, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 353/08 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označeného práva, prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prierahov. Keďže okresný súd už v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní meritórne rozhodol a napadnuté konanie je právoplatne skončené, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Podľa § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

27. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh odôvodnil predovšetkým dlhotrvajúcou právnou neistotou, ktorá mu spôsobila „nielen materiálnu ale aj nemateriálnu ujmu“.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľkom nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

29. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci (predovšetkým skutočnosť, že o podstatnej časti žalovanej sumy bolo právoplatne rozhodnuté ešte pred podaním ústavnej sťažnosti, ale prihliadnuc aj na neefektívny postup okresného súdu), ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané (bod 2 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok roku 2017, ktorá bola podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky v sume 921 €.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) právnomu zástupcovi sťažovateľa, a to Mgr. Jozefovi Slíškovi, Coboriho 2, Nitra. Odmena advokáta v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 je 1/6 z výpočtového základu, čo v zmysle citovaných ustanovení vyhlášky predstavuje sumu 153,50 € a režijný paušál sumu 9,21 €. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (2 x 153,50 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,21 €) predstavuje spolu sumu 325,42 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

33. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa Mgr. Jozefa Slíšku, Coboriho 2, Nitra, v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu